

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Кафедра світової літератури та російського мовознавства

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА Й ТЕОРІЯ
ЛІТЕРАТУРИ**
(назва дисципліни)

для освітнього рівня бакалавр

напряму / спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (російська, англійська)

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 31.08. 2020

Перезатверджено: протокол № 1 від 31.08.2021

Завідувач кафедри (В.І.Дмитренко)

Старобільськ – 2020 рік

1. Назва дисципліни.

«Вступ до літературознавства й теорія літератури»

2. Код дисципліни.

[ФІМ] [СО_рос_англ_мова_бак_20] [2_1_6] «Вступ до літературознавства й теорія літератури»

3. Тип дисципліни.

Обов'язкова

4. Рік (роки) навчання.

1, 4-й

5. Семестр / семестри.

1, 2, 8

6. Кількість кредитів ECTS.

9 (дфн) 9,5 (зфн)

7. Відомості про викладача (викладачів).

Крижановська Ольга Олександрівна – доцент кафедри світової літератури та російського мовознавства, кандидат філологічних наук, доцент e-mail: overnik16@gmail.com

8. Мета вивчення дисципліни (в термінах результату навчання й компетенції).

Мета навчальної дисципліни – сприяти поглибленій підготовці конкурентоздатних фахівців, кваліфікованого вчителя зарубіжної літератури, що знає терміни і поняття теорії літератури, основні концепції, напрямки та закономірності розвитку літературознавства, вміє аналізувати особливості функціонування теоретичних понять літературознавства у творах художньої літератури та практично застосовувати набуті знання з теорії літератури в науково-дослідній, педагогічній діяльності; формувати фахові компетентності і практичні навички, що необхідні для виконання професійних функцій на високому рівні.

Завдання курсу:

- засвоїти термінологічний апарат та основні методології літературознавства;
- оволодіти теорією літератури, вміти практично використовувати теоретичні знання при аналізі творів художньої літератури.

Мета та завдання курсу сприяють досягненню програмних результатів і забезпечують реалізацію низки компетентностей, як-от:

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Знає специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, епохи, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, художні твори класики й сучасності.

ПРН 5. Знає основи цифрових пристроїв, онлайн-сервіси мережі Інтернет; знає правила критичного оцінювання інформації та критерії медіа грамотності; професійні онлайн спільноти та електронні (цифрові) ресурси для безперервного професійного розвитку впродовж життя; мережевий етикет у професійній діяльності; правила безпеки в цифровому середовищі, наслідки впливу цифрової інформації на людину.

ПРН 9. Знає сучасні методи науково-дослідницької, проблемно-пошукової роботи за спеціальністю, вимоги законодавства щодо академічної доброчесності та використання об'єктів авторського права.

ПРУ 7. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності критично оцінювати достовірність, надійність інформації, вплив інформації на свідомість і розвиток учнів;

використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну педагогічним досвідом, створювати та наповнювати власне е-портфоліо; уникати небезпек в інформаційному просторі; забезпечувати захист і збереження персональних даних; аналізувати досвід роботи вчителів, моделювати елементи педагогічної діяльності.

ПРУ 8. Володіє методами і прийомами науково-дослідницької, проблемно-пошукової діяльності в мовно-літературній освіті, уміє здійснювати наукове дослідження й публічно презентувати отримані результати з урахуванням вимог академічної доброчесності.

Автономія і відповідальність

ПРА 1. Усвідомлює значущість своєї професії, має сформовані ціннісні орієнтири, здатний аналізувати та вирішувати значущі світоглядні проблеми та приймати рішення, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві.

ПРА 4. Усвідомлює необхідність навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту кваліфікацію.

Загальні та фахові компетентності, які формуються у процесі вивчення дисципліни:

ІК. 01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні й комунікаційні технології для виконання завдань у сфері професійної діяльності, зокрема, для пошуку, оброблення інформації з різних джерел (друкованих, цифрових).

ЗК 4. Здатність учитися протягом життя й оволодівати сучасними знаннями; розвивати свій інтелектуальний рівень, розширювати загальнокультурний світогляд на різних етапах професійного зростання.

ЗК 5. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях, виконанні професійних завдань, реалізації педагогічних функцій в умовах мінливого освітнього середовища, прийнятті ефективних рішень у професійній діяльності, відповідально ставитись до обов'язків, мотивувати людей задля досягнення спільної мети.

ЗК 7. Здатність цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві.

ЗК 9. Здатність до критичного, раціонального мислення, толерантності до різних ідей, нових точок зору і фактів дійсності, самооцінки, формулювання відповідної аргументації для розв'язання проблем, усвідомлення необхідності самоосвіти, фізичного вдосконалення, дотримання здорового способу життя з метою реалізації особистісного потенціалу й користі суспільству.

ЗК 11. Здатність працювати в команді та автономно. Здатність планувати власну діяльність, керувати часом, критично оцінювати, аналізувати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

ФК. 2. Здатність до розуміння психолого-педагогічних особливостей, умов та чинників ефективної педагогічної діяльності, орієнтації в сучасних мовознавчих та літературознавчих, методичних концепціях, напрямках, підходах, їх аналізу, а також впровадження ефективних інформаційних технологій навчання.

ФК 3. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 6. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині світового письменства в культурно-історичному, літературознавчому, мовознавчому контекстах, використовувати наочно-дидактичні матеріали, можливості художніх творів задля формування національної свідомості, морально-етичних якостей учнів, ціннісних орієнтирів у сучасному суспільстві.

ФК 7. Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів, якісно реалізовувати види мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння, письмо) завдяки достатньому обсягові знань із фонетики, лексики, граматики, орфографії, пунктуації, стилістики й культури мовлення української, російської та іноземної мов. Володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів й підготовки творчих робіт; дотримуватися сучасних мовних норм з російської, англійської мов, використовувати різні форми й види комунікації в професійній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

9. Передумови (актуальні знання необхідні для опанування дисципліни) Теоретичні поняття та знання історико-літературного характеру, засвоєні в процесі вивчення курсів літератури в середній школі.

10. Зміст дисципліни

№	Змістовні модулі та їхня структура	денна форма навчання						заочна форма навчання				
		загальна кількість лекцій	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота	загальна кількість лекцій	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота			
1 СЕМЕСТР												
МОДУЛЬ 1.												
1.1	Літературознавство як наука. Зв'язок із іншими науками	10	2	2		6	12	2			10	
1.2	Поняття тексту. Категорії змісту художнього твору.	10	2	2		6	12	2			10	
1.3	Тема як складовий компонент змісту літературного твору.	10	2	2		6	12		2		10	
1.4	Ідея як складовий компонент змісту літературного твору	10	2	2		6	10				10	
МОДУЛЬ 2.												
2.1	Категорії форми художнього твору.	10	2	2		6	12	2			10	
2.2	Сюжет та фабула літературного твору.	12	2	4		6	10				10	
2.3	Композиція твору. Складники композиції		2	2		6	10				10	
2.4.	Художній образ в літературі. Визначення художнього образу. Види художніх образів.	18	2	4		12	12		2		10	

2 СЕМЕСТР											
МОДУЛЬ 3.											
3.1	Літературний процес. Поняття історико-літературного процесу.	10	2	2		6	13	2			11
3.2.	Стиль, напрям і метод в літературі. Поняття роду, виду, жанру. Роди і жанри літератури.	12	2	4		6	13		2		11
3.3.	Епіка. Жанрові ознаки епіки.	10	2	2		6	11				11
3.4	Види епічних творів. Аналіз епічного твору	10	2	2		6	13	2			11
МОДУЛЬ 4.											
4.1	Лірика. Види ліричних творів.	10	2	2		6	13	2			11
4.2	Основні форми та системи віршування в літературі. Аналіз ліричного твору	18	2	4		12		18		2	16
4.3	Загальні ознаки драматичних творів. Види драматичних творів. Драматургія і театр.	10	2	2		6	13	2			11
4.4	Аналіз драматичного твору	10	2	2		6	11				11
8 СЕМЕСТР											
МОДУЛЬ 5											
5.1	Методологія літературознавчого аналізу: теоретичні аспекти. Міфологічна критика (теорія архетипів). Біографічний метод.	10	2	2		6	10	2			8
5.2	Методологічна база компаративістики (порівняльно-історичний метод)	10	2	2		6	10		2		8
5.3	Психоаналіз (фройдизм): зарубіжний та український контекст	10	2	2		6	10		2		8
5.4	Герменевтика: методологічні основи	10	2	2		6	10	2			8

5.5	Екзистенціалізм у філософії та літературі	8		2		6	10		2		8
МОДУЛЬ 6.											
6.1	Можливості рецептивної естетики як методу аналізу літературного твору	10	2	2		6	10	2			8
6.2	Семіотика та структуралізм	10	2	2		6	10		2		8
6.3	Постструктуралізм в контексті найновіших літературознавчих досліджень	10	2	2		6	10	2			8
6.4	Методика інтертекстуального аналізу	12	2	4		6	10		2		8
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	270	48	60		162	285	22	18		245

11. Рекомендована література

Основна навчальна література

1. Астрахан Н. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
2. Галич О. Вступ до літературознавства : підручник для студ. вищ. навч. закл. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 324 с.
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Київ: Либідь, 2005. 488 с.
4. Лапко О. Основи теорії літератури : методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» 2021. 96 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. 752 с.
6. Пахаренко В. Основи теорії літератури : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2009. 296 с.
7. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. Київ: Правда Ярославичів, 1998. 448 с.
8. Ференц Н. Основи літературознавства : підручник. Київ : Знання, 2011. 431 с.

Додаткова література

1. Білоус П. В. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості : Лекції. Житомир : Рута, 2009. 336 с.

2. Васильєв Є. Сучасна драматургія : жанрові трансформації, модифікації, новації : монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2017. 532 с.
3. Галич О. А. Історія літературознавства : підручник для студ. вищ. навч. закл.; голов, ред. А. С. Мнишенко. Київ : Либідь, 2013. 392 с.
4. Іванишин В. П. Нариси з теорії літератури : навч. посіб. Київ : Академія, 2010. 253 с.
5. Клековкін О. THEATRICA: Практика сцени. Лексикон. Київ: АртЕк, 2010. 448 с.
6. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 634 с.
7. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.
8. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2007. Т. 2. 624 с.
9. Мітосек З. Теорії літературних досліджень ; пер. З польськ. В. Гуменюк ; наук. ред. В. І. Іванюк. Сімферополь : Таврія, 2005. 408 с.
10. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики : навч. посіб. Київ : Академія, 2010. 520 с.
11. Пащенко М. Теорія літератури : навчально-методичний посібник. Одеса : Астропринт, 2019. 92 с.
12. Хализев В. Теория литературы : учебник. 4-е изд., испр. и доп. Москва : Высшая школа, 2004. 405 с.

Електронні ресурси:

1. Словник літературознавчих термінів. URL : <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/>
2. Основи літературознавства. URL : https://pidru4niki.com/1584072017004/literatura/osnovi_literaturoznavstva
3. Репозиторій ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотеки університету та міста, репозиторій.
2. Інтернет ресурси: навчальні сайти.
3. Електронні бібліотеки.
4. Електронні словники.

12. Технології викладання та атестації.

Діяльність студента:

- читання текстів художньої літератури;
- опанування теоретичного матеріалу;
- виголошення доповіді на практичному занятті;
- участь у дискусії на практичному занятті;
- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз;
- перегляд навчальних фільмів, в яких розкриваються основні ознаки літературних епох та особливості творчості окремих авторів; екранізацій творів, фрагментів фільмів тощо.

Поточний контроль:

письмова робота за кожним модулем, дві письмові модульні контрольні роботи на семестр.

Форма семестрового контролю:

1. семестр – атестація, 2 семестр – екзамен, 8 семестр – екзамен.

13. Критерії оцінювання (у %).

Кількість відсотків	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
90 - 100	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших здобувачів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань.
83 - 89	Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
75 - 82	Недостатньо повно засвоює навчальний матеріал, намагається застосовувати знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
63 - 74	Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу.
50 - 62	Частково володіє навчальним матеріалом, не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації має елементарні нестійкі навички виконання завдання
20-49	Має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки.
1 - 19	Не володіє навчальним матеріалом.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на практичних заняттях (поточний контроль)

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 Балів	Здобувач вищої освіти у повному обсязі викладає вивчений матеріал, дає правильні визначення понять, вільно послуговується науковою та професійно-спрямованою термінологією, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосувати знання практично, навести свої приклади, опрацював різні джерела інформації і творчо використав їх при відповіді, виявляє здатність до оригінальних рішень, та вміння аргументовано висловлювати свою точку зору.
4 Бали	Здобувач добре знає теоретичний та практичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, володіє матеріалом при вирішенні практичних професійно-зорієнтованих завдань. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки

3 бали	Здобувач відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, орієнтується у закономірностях\рівнях\положеннях. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Викладення матеріалу не в повному обсязі, неглибоке володіння теоретичним та практичним матеріалом без аргументації своїх висновків, без наведення своїх прикладів
2 Бали	Здобувач достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Значна кількість помилок.
1 Бал	Здобувач не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 Балів	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань

Критерії оцінювання самостійної роботи (поточний контроль).

Самостійна робота передбачає виконання блоків самостійних практичних або теоретичних завдань.

Виконання одного блоку самостійних практичних завдань (оцінюється за 5-бальною шкалою), і на основі середнього арифметичного (кількість блоків 4) здійснюється виведення остаточної оцінки за самостійну роботу у відсотках. Загальна кількість відсотків за самостійну роботу – 20%. Оцінювання окремого блоку самостійних практичних завдань:

5 балів Завдання повністю виконані без будь яких помилок.

4 бали Завдання повністю виконані але з незначними помилками.

3 бали Завдання виконані не повністю і з помилками.

2 балів Завдання виконані не повністю і зі значними помилками.

1 бал Завдання виконані з суттєвими помилками.

0 балів Завдання не виконані.

Критерії оцінювання за письмову модульну контрольну роботу в межах від «0» до «20» відсотків за такими критеріями:

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 (16-20%)	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, вільно послуговується науковою та професійною термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки
4 (10-14%)	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
4 (5-9 %)	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, припускається суттєвих неточностей та

	помилки
2 (0-4 %)	Оцінюється робота здобувача, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання тем, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань

Розподіл балів

Критерії оцінювання (у %).

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- письмові модульні контрольні роботи – 40%;
- результати роботи на практичних заняттях – 40%;
- самостійна робота – 20%.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики відмінно
83 – 89	B	добре
75 – 82	C	
63 – 74	D	задовільно
50 – 62	E	
20-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 19	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком, який виставляється на основі всіх виконаних здобувачем вищої освіти видів робіт, зазначених у робочій програмі навчальної дисципліни.

Засоби діагностики результатів навчання

Відповідно до ОПП при оцінюванні результатів навчання з дисципліни застосовується накопичувальна бально-рейтингов система, що передбачає оцінювання якості виконання здобувачами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження з освітньої програми шляхом поточного контролю та підсумкового контролю (екзамен\залік).

Засоби діагностики результатів навчання для поточного контролю

У межах поточного контролю засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є усні та письмові відповіді здобувачів та виконання завдань на практичних\семинарських заняттях, поточні тестові (письмові) роботи (відкриті та закриті тести), виконання практичної самостійної роботи.

Виставлення семестрової оцінки за освітнім компонентом регламентується п. 3.8 Положення про організацію освітнього процесу в ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (<http://luguniv.edu.ua/wp->

[content/uploads/2020/11/poloj_organiz_osv_protov_nov2020.pdf](http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/poloj_organiz_osv_protov_nov2020.pdf)).

У разі, якщо здобувач вищої освіти вважає оцінку за екзамен абозалік необ'єктивною, він може подати звернення про оскарження результатів оцінювання відповідно до процедури

http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_10_protov_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf).

Перескладання освітнього компонента відбувається за процедурою: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/2_2_protov_zabezp_yakist_osvita.pdf.

Проведення факультативних занять для повторного оцінювання освітнього компонента відбувається за процедурою: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_3_protov_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf.

14.Мови викладання.

Українська, російська